

A külföldiek kiutasításának általános nemzetközi jogi feltételrendszere és tilalomfái: jelen és jövő

Dr. Molnár Tamás (BCE NTI)

2015. november 17.

**„Globális migrációs folyamatok és
Magyarország – Kihívások és válaszok”**

MTA TK Kisebbségkutató Intézet

I. A normatív architektúra általános jellemzői

- ✓ Nemzetközi migrációs jog = “*substance without architecture*” → igaz a külföldiek kiutasítására irányadó nemzetközi joganyagra: kidolgozatlan + hiányos szabályozás, kellő koherencia nélkül, helyenként számos átfedéssel (← → kiutasítás évente milliós nagyságrendű külföldit érint világszerte...)
- ✓ Kiindulópont: minden állam maga dönt arról, hogy a területére érkező külföldiek közül kit távolít el onnan = állami szuverenitás elidegeníthetetlen eleme → meddig nyújtózkodhatnak Á-ok?

nemzetközi migrációs jog + a vonatkozó emberi jogi kötelezettségek szabta korlátokig

- ✓ Előadás célja: e szuverén állami felségjogot milyen általános, az államok közösségének egészére irányadó NJ-I korlátokkal és tilalomfák mentén gyakorolhatják az államok? **!Mi NEM célja!**

II. Külföldiek kiutasítása – általános emberi jogi feltételrendszer

- A) Hagyományosan és történetileg elsőként: általános jellegű korlátozások (XIX. sz. második felétől kezdve) → **szokásjogi úton**, pl. joggal való visszaélés tilalma, a jóhiszeműség, önkényesség tilalma, külföldiekkel való bánásmód ún. nemzetközi minimum sztenderdje
- B) II. Vh után, **emberi jogok katalógusa**: kardinális jelentőségű → emberi jogok minden emberi lényt megilletnek, függetlenül az állampolgárságtól vagy tartózkodása jogszerűségétől → külföldiek jogvédelmének “**emberijogasodása**” → 3 módon
- C) Tilalomfák: non-diszkrimináció, kiutasítás jogszerűsége/legalitása (*patere legem quam ipse fecisti*) – PPJNE & ICRMW eltérő megközelítése; az önkényesség tilalma; más emberi jog sérelmének megakadályozása (pl. családi élethez való jog, a véleménynyilvánítás szabadsága, a gyermekek jogai, a tulajdonhoz való jog)

III. Külföldiek kiutasítása – különös NJ szabályok és előfeltételek

1) Anyagi jogi korlátok és garanciák

- van-e **jogalap**, s ha igen, **milyen jogalap**? (vö.: önkényesség tilalma)
- ! tipikus kiutasítási okok! (Id: 1892 IDI)
- **kollektív vagy tömeges kiutasítás tilalma** (PPJNE 13. cikk; EJB; ICRMW 22. cikk, CERD XXX. ajánlása)
  - a **kiadatás megkerülése érdekében történő kiutasítás tilalma** (“Á-ok akarnak, de takarnak”), vö: ILC 2014-es tervezete, bírósági gyakorlat + EJEB esetjog, EJB gyakorlat
  - **visszaküldés tilalma** (*non-refoulement* elve): eredetileg menekültekre (Genfi Egyezmény 33. cikk) → később általános emberi jogi előírás (PPJNE 7. cikk = implicite, CAT 3. cikk = explicite, treaty-bodies gyakorlata) ? *ius cogens*?
  - **hontalanok kiutasításának** különös korlátai (New York-i Egyezmény 31.cikk)

III. Külföldiek kiutasítása – különös NJ szabályok és előfeltételek (folyt.)

2) Alaki jogi korlátok és eljárásjogi garanciák

- univerzális emberi jogi kodifikációkban figyelemreméltó részletességgel lefektetett normákban túlnyomó többségében eljárási természetű előírások és korlátok (pl. PPJNE 13. cikk, ICRMW 22. cikk)

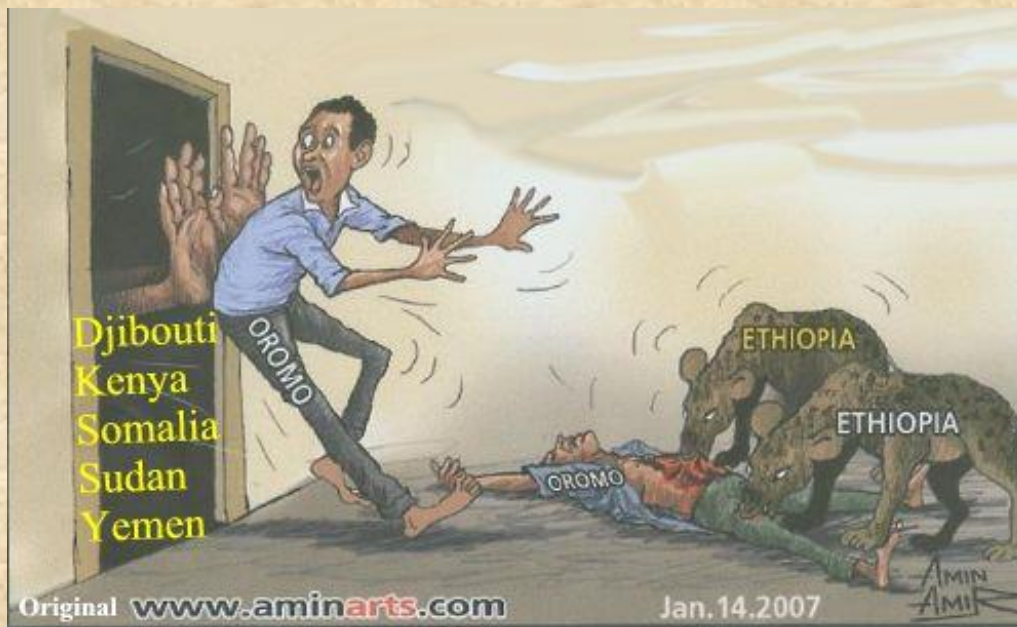
- **Egyéniesített határozat** követelménye
- **Saját érvek** előterjesztése
- **Jogorvoslat** lehetősége (nem kimondottan bírói, közigazgatási is lehet)
- **Jogi képviselő** igénybevétele

Mindezek csak jogszerűen tartózkodókra (PPJNE, EJB $\leftrightarrow$ ICRMW, halasztó hatállyal együtt!)

- kiutasítási határozat elleni **jogorvoslat halasztó hatálya** (egyedül ICMRW... & treaty-bodies gyakorlata – inkább *de lege ferenda*)
- **konzuli védelemhez való jog** (DKBE 36. cikk (1) bekezdés, ICJ ügyek + ICRMW 23. cikk) $\rightarrow$ fontos lehet fellebbezésnél, beadványszerkesztésnél

IV. Következtetések és kitekintés

- Kiutasítás = az állami szuverenitás szempontjából különösen érzékeny, „elidegeníthetetlen” állami felségjog + az egyén emberi jogai szempontjából súlyos következményekkel járó, drasztikus változást eredményező kényszerintézkedés (“szuverenitás & emberi jogok libikókája”)
- Elmúlt évtizedek: az emberi jogok által katalizált jogfejlődés & gyarapodó, mind cizelláltabb joganyag → nem csupán konvergáló társadalmi-gazdasági-politikai berendezkedésű országokból álló regionális struktúrákban, hanem egyetemes indíttatású jogalkotásban is
- Anyagi jogi (szubsztantív) korlátozások + alaki jogi korlátok/eljárásjogi garanciák a nemzetközileg védett emberi jogokból és az emberességi alapelvekből táplálkoznak (a „szerződéseket felügyelő bizottságok” kvázi-joggyakorlata által is kiterjesztve)
- Jövő: ILC 2014-es tervezete (*Draft articles on the expulsion of aliens*) → írásba foglalta és rendszerezte a már létező nemzetközi szokásjogi normákat + bátran vállalkozott a nemzetközi jog fokozatos továbbfejlesztésére is (talán túl sok ponton is)
- “Emberijogiasodás” folytatódni fog → nemzetközi monitoring-testületek '90-es évek óta megindult és azóta is növekvő, jogkiterjesztő gyakorlata ehhez minden bizonnyal nagymértékben hozzá fog járulni

KÖSZÖNÖM FIGYELMÜKET!!

Dr. Molnár Tamás

BCE T-Kar Nemzetközi Tanulmányok Intézet

Tel.: 482-7233; Fax: 482-7239

E-mail: tamas.molnar@uni-corvinus.hu